

De penningen door Albert Termote over het vijftwintigjarig huwelijk van koningin Juliana en prins Bernhard

Dit voorjaar kocht ik op de veiling van Karel de Geus een prachtige, kloeke gietpenning door Albert Termote (1887-1978), een mooi voorbeeld van 'handzame sculptuur', om met de woorden van Louk Tilanus te spreken.¹ Termote heeft deze penning gemaakt over het vijftwintigjarig huwelijk van koningin Juliana en prins Bernhard in 1962. Een jaar of tien geleden had ik al de fraaie penning verworven die Gerrit Jan van der Veen (1902-1944) in 1937 over hun huwelijk had gemaakt, dus is deze penning daar een mooie tegenhanger van.²

Werkelijk als een klein beeldhouwwerkje heeft de kunstenaar op de voorzijde de portretten van koningin en prins geboetseerd met erboven ineen de letters JB en eronder de jaartallen 1937 / 1962. Het echtpaar kijkt naar links, Juliana bijna *en face* en Bernhard *en profil* weergegeven. Op de keerzijde staat een tekst van de dichter Guillaume van der Graft (1920-2010): 'HET ZILVER / VAN DE TIJD / WAARIN GIJ / SAMENGAAT / HEBT GIJ GEMUNT / GEWIJD / AAN LAND EN / VOLK EN STAAT'.³ De kunstenaar heeft de penning op de voorzijde naast het hoofd van de prins gesigneerd met het monogram 'AT'.

Albert Termote, *Vijftwintigjarig huwelijk van koningin Juliana en prins Bernhard*. 1962, brons, 105,7 mm, 499 gram (foto's: Karel de Geus Muntveilingen, Veldhoven)

Albert Termote, *Vijfentwintigjarig huwelijk van koningin Juliana en prins Bernhard*. 1962, goud, 25 mm (collectie: Koninklijke Verzamelingen, inv. PE-0780, bruikleen Nationale Numismatische Collectie)

Albertus Polydorus Termote is in 1887 in Lichtervelde, West-Vlaanderen, geboren als zoon van een meubelbeeldhouwer. Hij is zijn werkend leven in het atelier van zijn vader begonnen tot hij in 1904 ging studeren aan de beeldhouwafdeling van het Hoger Instituut voor Architectuur en Sierkunst in Gent. Vervolgens kreeg hij van 1910-1913 zijn opleiding aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Gent en van 1915-1917 aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam. In Gent volgde hij een avondopleiding en werkte hij overdag voor beeldhouwers als Geo Verbanck (1881-1961) en Georges Minne (1866-1941). In 1922 heeft hij zich in Voorburg gevestigd, waar hij tot zijn dood in 1978 is blijven wonen. Hij was van 1928 tot 1951 lid van de Haagse Kunstkring en werd in 1944 ook lid van de Haagse kunstenaarsvereniging Pulchri Studio. In 1969 is hij benoemd tot erelid van deze vereniging. Ook is hij van 1944 tot 1977 lid geweest van de Haagse Nederlandse Kring van Beeldhouwers in Amsterdam. In 1951 heeft hij de Jacob Maris Prijs ontvangen en in 1955 werd hij benoemd tot ereburger van Voorburg. In de winter van 1962-1963 werd er in het Haags Gemeentemuseum een overzichtstentoonstelling georganiseerd ter gelegenheid van zijn vijfenzeventigste verjaardag. In de bij deze tentoonstelling verschenen catalogus staat een mooie biografische schets door

K.E. Schuurman. Ondanks zijn grote naam en faam is er tot op heden geen zelfstandige studie aan het leven en werk van Albert Termote gewijd.⁴

Termote is vooral bekend geworden als beeldhouwer en ontwerper van monumenten maar heeft daarnaast ook een klein oeuvre aan penningen nagelaten. In 1962 heeft hij naast de bovengenoemde penning nog een tweede penning ter gelegenheid van dit zilveren huwelijk gemaakt. Beide penningen worden aangekondigd in *Het Vaderland* van 4 januari 1962 en zijn gegoten bij de Koninklijke Begeer te Voorschoten. De eerstgenoemde penning was uitsluitend in brons te

De Juliana en Bernhardbank in Voorburg. 1937-1938 (foto: auteur)

koop voor f57. Het tweede exemplaar is in tweevoud uitgegeven in goud met een diameter van 18,5 mm en 25 mm en kostte respectievelijk f33 en f55. Die penning was ook in brons te koop met een diameter van 25 mm voor f4. Blijkbaar is de penning indertijd ook in zilver uitgegeven, want er is een exemplaar bekend van 25 mm en ongeveer 7,5 gram, naast een zilveren exemplaar van 26 mm voor genodigden. Die laatste heeft tevens een draagoog. Op het tweede exemplaar staan op de voorzijde de beeltenissen van koningin en prins en *profil*, waarbij de koningin een tiara draagt. De keerzijde toont in het hart dezelfde tekst als de eerste beschreven penning en heeft als omschrift: KONINGIN JULIANA PRINS BERNHARD [midden onder] 1937-1962.⁵

Overigens was dit niet Termote's eerste aan het Koninklijk Huis gerelateerde opdracht. Ter herinnering aan het huwelijk van Juliana en Bernhard heeft Termote in 1937 een grote stenen bank ontworpen, die is geplaatst in het Juliana & Bernhard Park aan de Schellinglaan in Voorburg. De bank, die eerder een monument lijkt te zijn, is gemaakt van baksteen, beton, natuursteen, hout en smeedijzer. Het is een uitgestrekte bank met een afgeronde kopse kant. Rondom kan op de bank worden gezeten. De bank heeft aan het einde een verhoogde muur, waarop de Nederlandse Leeuw prijkt. Aan de voor- en achterkant staat onder de leeuw: TER HERINNERING AAN HET HUWELIJK VAN / PRINSES JULIANA EN PRINS BERNHARD / 7 JANUARI 1937. Op de voorkant heeft de kunstenaar het werk rechtsonder van deze tekst gesigneerd 'A. TERMOTE'. Op de kopse kant staat een tekst, waarin wordt uitgelegd hoe deze bank er is gekomen: 'DE AANLEG VAN HET PARK EN DE BOUW VAN DEZE BANK / WERDEN UITGEVOERD DOOR JEUGDIGE WERKLOZEN IN / DE JAREN 1937-1938 MET MEDEWERKING VAN DE BURGERIJ'.

Hoewel de verleiding groot is om te trachten in dit artikel ook te komen tot een catalogus van zijn penningen heb ik daarvan afgezien. De hoofdreden is dat er in diverse publicaties wel beknopte overzichten van zijn penningen staan, maar geen afmetingen en ik daarbij van de meeste penningen

Albert Termote, *Maecenaspenning Pulchri Studio*. 1960, brons, 98 mm (foto's: Louw van Sinderen, Pulchri Studio, Den Haag)

ook geen afbeeldingen heb kunnen vinden.⁶ Ik sluit deze korte bijdrage dan ook af met het noemen van nog één andere fraaie penning. Hiervoor blijf ik als Hagenaar dicht bij huis en kies ik voor de *Maecenaspenning* die Termote in 1960 voor zijn kunstenaarsvereniging Pulchri Studio heeft gemaakt. De voorzijde toont een boogschietende centaur met eronder het monogram AT. De keerzijde laat in het midden het vignet van Pulchri zien, naar ontwerp van F.H.P. Reitman uit 1947 en eronder 1960. Het omschrift luidt boven: o PULCHRI. STUDIO o [en onder] MAECENAS-PENNING. De penning is in brons gegoten en heeft een diameter van 98 mm. Wellicht pakt iemand de impliciet door mij op de grond gegooide handschoen op om te komen tot een catalogus van alle penningen die deze grote beeldhouwer heeft gemaakt? ○

Met dank aan Louw van Sinderen (secretaris Pulchri Studio) en Johan Mevius.

Noten

1. Geus, Karel de, Muntveilingen B.V. (8 mei 2024) Veiling / Auction Sale 58, kavel 3609; Weiler, A.C. von (1975) Koninklijke Begeer B.V. Penningen geslagen of gegoten in de jaren 1960-1975 (Voorschoten) nummer 2704a.
2. Meer Mohr, Jim van der (2021) De keuzes van een verzamelaar. Juliana en Bernhard in verschillende vormen, in: *De Beeldenaar* 45-6, 329-332, specifiek 330.
3. *Het Vaderland*, 4 januari 1962.
4. Heel, Jan van (1978) Albert Termote 1887-1978, in: *Jaarboek Die Haghe*, 384-386; Jacobs, P.M.J. (1993) *Beeldend Nederland biografisch handboek L-Z* (Tilburg) 461-462.
5. Von Weiler, 1975: 2703-2705.
6. E., R. (1998) *Albert Termote: van kleinplastiek tot ruiterstandbeeld* (Den Haag) 16.